

Vakaleweni Ni Vakasukai Ni Ivakacavacava

Idusidusi Vei Ira Na Kai Pasifika Kei Timor-Leste Era Cakacaka Tiko E Ositerelia

O ira kece na mai cakacaka dede na ituvatuva ni PALM e dodonu mera vakalewena na fomu ni vakasukai ni ivakacavacava mera vakatakila na ivakacavacava se bera ni saumi se ilavo me vakasukai lesu vei ira, ena yabaki vakacacaka ni veika vakailavo ena gauna taucoke era cakacaka kina e Ositerelia.

Na yabaki vakacacaka ni veika vakailavo e kovuta toka e 12 na vula mai na 1 Julai ina 30 June. Qori e dau vakayagataka na matanitu, ira na bisnisi kei na isoqosoqo tale eso mera cakacakataka kina na levu ni ilavo me vakayagataki ena dua na sasaga, tubu kei na lusi.

E sega ni dua na ivakadei ni ra na vakadreti vakaivola mai na matanitu na tamata cakacaka mera vakalewena na fomu ni vakasukai ni ivakacavacava – ia e sega ni kena ibalebale qori ni sega ni gadrevi.

Ena vakamacalataki ena ivoladusidusi qo na vuna kei na sala mera vakalewena kina na fomu ni kena vakasukai ni ivakacavacava qai tu vakarau me tokoni ira na tamata cakacaka me qarava ga vakataki ira na veika e vauca na ivakacavacava mera sauma.

O Cei E Dodonu Me Vakalewena Na Fomu Ni Vakasukai Ni Ivakacavacava?

O ira ga na cakacaka e Ositerelia ena ituvatuva ni Pacific Australia Labour Mobility (PALM) e dodonu mera vakalewena na fomu ni vakasukai ni ivakacavacava kevaka wale ga era na mai cakacaka vakabalavu, ena loma ni dua ina 4 na yabaki.

O ira na mai cakacaka vakalekaleka (e rauta ni 9 na vula) ena sega ni gadrevi mera vakalewena na fomu ni vakasukai ni ivakacavacava.

Na Cava Na Vakasukai Ni Ivakacavacava?

iVakacavacava: iLavo e saumi ina matanitu. E vakayagataka na matanitu na ilavo e rawati ena ivakacavacava me saumi kina na veika era gadreva na lewenivanua kei na veiqaravi era vakayagataka e veisiga, e wili kina na veiqaravi e valenibula kei na veiqaravi raraba ena veitikotiko, noda itataqomaki ni matanitu, na vuli vei ira na gonevuli ena veikoronivuli vei ira na lewenivanua raraba vakakina na kena vakatorocaketaki na gaunisala kei na gaunisala ni sitima. E yaga sara vakalevu qo ena kena vakatorocaketaki ni nodra bula na tiko e Ositerelia.

Vakasukai ni ivakacavacava: Ke a musu na ivakacavacava mai nomu veisaumi ena loma ni yabaki vakacacaka ni veika vakailavo (me kena ivakaraitaki, ke o cakacaka e loma ni vula o Julai 2021 ina June 2022), mo na vakalewena na fomu ni vakasukai ni ivakacavacava

Ena Caka Vakacava Qori?

Ke o cakacaka ena dau musu na ivakacavacava ni nomu veisaumi. Ena dau musu na ivakacavacava ni veisaumi e veiyabaki ena gauna kece o veisaumi kina.

O nomu itaukei ni cakacaka ena musuka na ivakacavacava mai na nomu veisaumi kece qai vakauta ina Valenivolavola ni iVakacavacava e Ositerelia se Australian Tax Office (ATO) ena vukumu. E dau kilai tu qo me ilavo vesuki ni Sauma Ni o Lako se Pay As You Go (PAYG). E dau caka qo me kua kina ni rawa ni levu na bili ni ivakacavacava mo sauma ni cava na yabaki. O na rawa ni raica na levu ni ilavo musu ni ivakacavacava mai vua na nomu itaukei ni cakacaka ena ivolatukutuku ni nomu veisaumi.

Ni sa cava na yabaki vakacacaka ni veika vakailavo, na ATO sa na cakacakataka vata kei na PAYG na ilavo vesuki mai vua na nomu itaukei ni cakacaka a musuka me saumi kina na nomu ivakacavacava ena yabaki taucoke. Ena qai vakadeitaki kina ke gadrevi me vakasukai tale vei iko na ilavo ni ivakacavacava se mo sauma e dua na bili ni ivakacavacava.

Ena Vakasukai Tale Mai Vei Au Na Ilavo Mai Na Ato?

E sega ni dua na ivakadei ni na vakasukai tale vei iko na ilavo musu ni ivakacavacava mai vei ATO. E duidui na keda ituvaki, eso ena vakasukai tale vei ira na ivakacavacava musuki, eso ena gadrevi mera sauma e dua na bili mera sauma na ilavo ina ATO.

Mo kua ni namaka me na vakasukai tale vei iko na ilavo ni ivakacavacava musuki.

E Vei Na Vanua Au Rawa Ni Vakalewena Kina Na Vakasukai Ni Ivakacavacava

Vakalewena o ira na kenadau na fika se vakaillesili ni ivakacavacava – e saumi na veiqaravi qori

O ira na vakaillesili ni ivakacavacava kei ira na kenadau eso e rawa nira lavaka \$100 ina \$200 mera vakalewena kina vakaoti qai vakauta ena vukumu na ivakacavacava me vakasukai. Mo nanuma mo taroga rawa na kena isau, o qai duavata kina ni bera ni o vakalaiva mera qarava na veika e baleta nomu ivakacavacava me vakasukai.

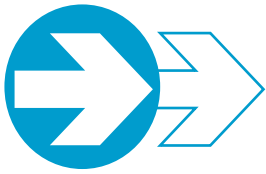
Buita ga vakadodonu ena Valenivolavola ni iVakacavacava e Ositerelia (ATO) – sega ni saumi

O rawa ni cakava qo ena nomu akaude ni MyGov. E sega ni saumi na veiqaravi qo, ia ena vinakati mo vakalewena sara ga vakataki iko.

E Dau Vakacava Na Kena Dede Ni Kena Waraki Na Macala Ni Ivakacavacava Vakasukai?

E sega ni dua na gauna lavaki eratou vakarautaka ATO ena ituvatuva ni kena dikevi na ivakacavacava vakasukai. Ena so na gauna e rawa ni taura e vica na vula vua na ATO me dikeva na nomu ivakacavacava me vakasukai. E sega ni rawa ni vakatotolotaki na veika e caka qo, ena vinakati mo na wawa.

Vakaleweni Ni Vakasukai Ni Ivakacavacava

Idusidusi Vei Ira Na Kai Pasifika Kei Timor-Leste Era Cakacaka Tiko E Ositerelia

Na Cava Ena Vinakati Vei Au Meu Rawa Ni Vakalewena Noqu Fomu Ni Ivakacavacava Vakasukai?

iVakamacala ni kemu isau ena initaneti: O rawa ni kunea e dua na ivakamacala ni veisaumi ena initaneti e vakamacalataka na veika kece o saumi kina kei na na ilavo a musu ena ivakacavacava ni veisaumi ena yabaki vakacacaka ni veika vakailavo. Ena vakarautaka vei iko o itaukei ni nomu cakacaka se o rawa ni kunea ena nomu akaude ni MyGov.

Risiti ni veika e voli ena vuku ni cakacaka: Qo eso na ka me vaka na nomu isulu ni cakacaka, na risiti ni veitosoyaki kei na iyaya ni tataqomaki e vanua ni cakacaka. E rawa ni kerei lesu na ilavo o vakayagataka ena veika e vauca nomu cakacaka me kua ni musu kina vakalevu na ivakacavacava ni kemu isau.

Gauna Cava Meu Vakalewena Kina Noqu Fomu Ni Vakasukai Ni Ivakacavacava

Mo vakalewena na fomu ni vakasukai ni ivakacavacava ena loma ni 1 Julai ina 31 Okotova.

Ke o vakauta bera na nomu fomu ni vakasukai ni ivakacavacava, ena rawa ni o totogitaki.

Levi Ni Medicare

Ke o rawata e sivia e \$22,398 ena nomu veisaumi ena vinakati mo na vakacavara e dua na iVakamacala ni Rawati ni Medicare mo kua kina ni rawa ni sauma na Levi ni Medicare. O rawa ni raica na fomu ni iVakamacala ni Rawati ni Medicare ena www.servicesaustralia.gov.au/individuals/forms/ms015.

Ena vinakati mo na waraka mada na iVakamacala ni Rawati ni Medicare ena nomu katonimeli ni bera ni o vakalewena vakaoti na nomu fomu ni vakasukai ni ivakacavacava.

Me Ikuri Ni Ivakamacala

iSema ni Valenivolavola ni iVakacavacava e Ositerelia

Vakau ni nomu imatai ni vakalesui ni ivakacavacava | Australian Taxation Office (ato.gov.au)

Gaunisala me dua kina nomu akaude ena MyGov

www.ato.gov.au/business/single-touch-payroll/single-touch-payroll-for-employees/setting-up-your-mygov-account/

Gaunisala Ni Kena Vakaleweni Na Fomu Ni Vakasukai Ni Ivakacavacava

KAWALA 1

Mo raica na ivakamacala ni kemu isau. Ena vakarautaki qori ena MyGov ena loma ni 14 na siga ni 1 Julai.

KALAWA 2

Ke o **vakauta ena veilawa nomu fomu**, mo gole ena website ni MyGov qai muria na kena veidusimaki.

Ke **dua tale e vakalewena ena vukumu** (kenadau ena fika se vakaillesilesi ni ivakacavacava).

- Mo vaqarai dua e kenadau ena fika se vakaillesilesi ni ivakacavacava ena nomu yasayasa – ena vinaka mo tarogi itaukei ni nomu cakacaka ke dua e vakatura
- O na tuvanaka rawa na gauna mo lai rai kina se gole ena ofisi. Mo na vakaraitaka vei ira na ivakamacala ni kemu isau kei na/se risiti.
- Mo nanuma tiko ni na gadrevi mo na sauma rawa vakailiu na veiqaravi qori. Eso era rawa ni waraka mera qai taura ga na isau ni veiqaravi ena ivakacavacava vakasukai.

KALAWA 3

Na ATO se o koya na vakaillesilesi ni ivakacavacava ena tukuna rawa vei iko ni o na sauma e dua na ilavo se o na taura na ivakacavacava e vakasukai. Me nanumi: ke vinakati mo sauma na ilavo, mo na veitaratara rawa kei na ATO mo tuvanaka na sala me saumi lesu kina.

Se Tiko Ga Eso Na Ka O Via Taroga?

Ke o vinakata tale eso na itukutuku:

- mo veitalanoa kei na so tale na tamata cakacaka se nomu iliuliu ni timi
- veitalanoa kei na itaukei ni nomu cakacaka
- veitalanoa kei na dua ena nomu itikotiko me vaka ena nomudou valenilotu se kalavo ni qito
- qirita na talevoni ni veiqaravi ni PALM ena loma ni 7 na mataka ina 7 na yakavi ni AEST: (1800 51 51 31)
- qirita na ATO: (13 28 65)

